

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы
Қазақстан Республикасы география институты
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

«ЖАРАТЫЛЫСТАНУ ҒЫЛЫМДАРЫ БІЛІМІН ЖАҢАРТЫЛҒАН
МАЗМҰНЫ ЖАҒДАЙЫНДА МОДЕРНИЗАЦИЯЛАУ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ КОНФЕРЕНЦИЯ

МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ

«МОДЕРНИЗАЦИЯ ЕСТЕСТВЕННОНАУЧНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
В УСЛОВИЯХ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ»

MATERIALS

INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
«MODERNIZATION OF NATURAL-SCIENCE EDUCATION IN THE
CONDITIONS OF THE UPDATED CONTENTS»

Алматы, 2017

ационалды, перспективті, концептуалды және мінез-құлықтың компоненттілігі. Енді осылардың нысанын ашып, талдап сипаттама беретін болсақ: - эмоционалды компонентті - бұл әрбір адам лидер ұмтылады. Осының нәтижесінде, ұжым арасында дұрыс бәсекелестік туындап, ал фактор білім сапасын, арттыруға әсерін тигізеді.

рецептивті дегеніміз – қиын, түсініксіз жағдайдан оңай құтылып, ақпараттарды талдап, жинақтап ижеге жетуге ұмтылу.

нцептуалды компоненттілігі – бұл оқу бағдарламасы, пән бағдарламасы жоспарлау, талдау, алық құрал-жабдықтармен жұмыс жүргізе білу.

нез-құлықтық біліктілік дегеніміз, алдына мақсат қойып, оған жету жолдарын білу, жаңашылдық іні ізденісін дамыту;

е осындай қасиеттер әрбір мұғалімнің, тіпті (әрине ол мұғалім арқылы беріледі) студенттердің де да қалыптасса, алдына қойған мақсатқа жетпей қоймайды. Осы айтылған принциптер, білім және беру жүйесінің жалпы талабы болып, қалыптасқанда ғана мемлекеттік кадрлар дайындаудағы борышымызды орындай аламыз деп ойлаймыз.

айымолдаев Т.М. Педагогический менеджмент и современное управление школой. Научно-изд. центр «Ғылым» ы, 2001.-15-25 б

Нарибаев К. Реформа высшего образования в Казахстане: статьи, выступления и интервью Алматы, Қазақ сипеті, 2013.-24 б

Н.Т.Торманов, Н.Т.Төлеуханов, Н.Т.Абылайханова, Б.И.Уриеева Биологиядан білім беру концепциясы және дың инновациялық әдістемелері, Қазақ университеті, Алматы, 2016.-92-113 б

ЭЛЕКТРОНДЫҚ ОҚУ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ОҚУ ҮРДІСІНДЕГІ ОРНЫ

*Торманов Н.Т., б.ғ.к., профессор
ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы
Тусунбекова Г.А., м.ғ.к., доцент
ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы
Уриеева Б.И., аға оқытушы,
ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы
Скендирова А.Б., Магистрант
ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті,
Алматы қ., Қазақстан Республикасы*

статья рассматривается роль электронных учебных пособий в обучении учащихся по дисциплине физиология ека. В данной статье приводится модель одного урока с использованием электронного учебного материала по «строение и функций мышцы». Для сравнения результата исследования приводится показатели аемости двух классов. В одном классе урок проводился традиционным методом без применения электронных ых пособий, а для другого класса с применением электронного учебника. Данные показали, что у учащихся где использованы материалы электронного учебника, качество успеваемости на 10-15 % выше, чем у учащихся рального класса.

Ключевые слова: инновация, технология, электронное обучение, дидактика, обучения, процесс

This article considers role of electronic learning guides in teaching students on discipline of physiology of human. This le presents model of one lesson with use of electronic learning guides on topic "structure and functions of muscles ". ators of academic progress of two classes is given for comparing the results of investigation. One class had a lesson in a lard way without using the electronic learning guides, while the second class used the electronic learning guides. Data is that quality of academic progress of students who had a lesson with electronic learning guides is 10- 15% higher than emic progress of students of control class.

Keywords: innovation, technology, e-learning, didactics, learning process

Қазіргі заман мектептеріндегі оқу үрдісін технологияландырудың көкейкестілігі білім беру субъектіле-нің инфокоммуникациялық өзара қатынасы ретінде, ақпараттық қоғамда білім берудің жаңа парадигма-на өтуге себеп болды. Бұл парадигманы жүзеге асыру мектептерді компьютерлендіру мен интернеттен-умен, бағдарламалық және контенттік жабдықталуға сәйкес оларды электрондық инфраструктурамен тапмасыз етумен, ең бастысы, кіріктірілген заманауи жетістіктердің негізінде педагогика және

ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ) саласындағы кәсіптік қызметке мұғалімдерді даярлау жағдайында мүмкін болады. Осыған байланысты бүгінде бүкіл әлемдік педагогикалық қалың көпшіліктің назары материалдық негізін қолданбалы бағдарламалық өнімдер (ҚБӨ) құрайтын оқытудың жаңа электрондық түріне көңіл бөліп отырғаны белгілі.

Білімге АКТ енгізу білімнің берілуін және жиналған технологиялық, әлеуметтік тәжірибенің ұрпақтан ұрпаққа ғана емес, адам арасында берілуін айтарлықтай жылдамдатады. Сонымен қатар, АКТ оқыту мен білім берудің сапасын жоғарылатып, адамға қоршаған орта мен ондағы әлеуметтік өзгерістерге тез және жылдам бейімделуіне мүмкіндік береді. Бұл әрбір адамға постиндустриалды қоғамда бүгінгі күні де, сонымен қатар болашақта да білім алуға мүмкіндік береді. Бұл технологияларды білім беруде белсенді және тиімді енгізу ақпараттық қоғам талабына және қазіргі индустриалды қоғамның талабына сай дәстүрлі білім беру жүйесінің реформалау үрдісіне жауап беретін білім жүйесін жасаудағы маңызды фактор болып табылады [1].

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың «Жаңа әлемдегі жаңа Қазақстан» атты Қазақстан халқына Жолдауында «Осы заманғы білім беру мен кәсіптік қайта даярлау, парасатты экономиканың негіздерін қалыптастыру, жаңа технологияларды, идеялар мен көзқарастарды пайдалану, инновациялық экономиканы дамыту қажет. Білім беру реформасы табысының басты өлшемі – тиісті білім мен білік алған еліміздің кез келген азаматы әлемнің кез келген елінде қажетке жарайтын маман болатындай деңгейге көтерілу болып табылады» делінген. Сонымен қатар бүкіл еліміз бойынша әлемдік стандарттар деңгейінде сапалы білім беру қызметін көрсетуге қол жеткізу, On-line тәсілінде оқыту тәжірибесін дамытып, елімізде оқу теледидарын құру, оқу жоспарларына жаратылыстану ғылымдары бойынша, бірінші кезекте, қосымша сағаттар немесе пәндер енгізу қажеттігін баса айтты [2].

Оқытудың ақпараттық-коммуникативтік және интерактивтік технологиялары бағыттары:

- а) электронды оқулықтар;
- ә) телекоммуникациялық технологиялар;
- б) мультимедиялық және гипермәтіндік технологиялар;
- в) қашықтықтан оқыту (басқару) Интернет.

Ақпараттық технологияларды пайдаланудың артықшылықтары мынадай: Олар оқытудағы тақырып шеңберіндегі немесе белгілі бір уақыт аралығында айтылуға тиіс мәліметтер көлемін ұлғайтады.

1. Білімге бір-бірінен үлкен ара қашықтықта орналасқан әр түрлі оқу орнында отырып қол жеткізуге болады; Жоғары сынып оқушыларын емтихандар мен ҰБТ даярлауға арналған жаттықтыру бағдарламаларын пайдалану;

2. Оқытудың жүйесінің көп деңгейлі жетілдіруі олардың таралымдауы мен оқу сапасын арттырады.

3. Оқушы өз бетінше немесе өзге оқушылармен топтасып бірге жұмыс істеуге мүмкіндік алады.

4. Оқушының танымдық іс-әрекеттері күшейіп, өзіндік жұмыстарды тез орындау мүмкіндіктері артады. АКТ-ны қолдану сабақтарында, басқа сабақтардағы сияқты, мұғалімге келесі мәселелерді шешуге тура келеді:

- дидактикалық (сабақтың оқу материалын дайындау, компьютерлік бағдарламаны талдау);
- әдістемелік (тақырыпты беруде АКТ-ны қолдану әдістерін анықтау, сабақтың нәтижесін талдау, келесі оқу мақсатын қою);
- ұйымдастырушылық (оқушының шамадан тыс жүктелуін және уақытты тиімсіз өткізуді болдырмайтындай етіп жұмысты ұйымдастыру);
- оқыту (қарастырылған тақырып бойынша оқушылардың білімдерін және ұсынылған бағдарлама бойынша біліктері мен дағдыларын нығайту және бекіту) [3].

Электрондық оқу құралы – бұл оқу курсының ең маңызды бөлімдерін, сонымен бірге есептер жинағы, анықтамалар, энциклопедиялар, карталар, атластар, оқу тәжірибелерін жүргізу нұсқаулары, практикумға, курстық және дипломдық проекттерге нұсқау және т.б. білім берудеі басқаратын электрондық оқу құралы.

Білім берудің саласында "Электрондық оқулықтарды" пайдалану оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып қана қоймай, логикалық ойлау жүйесін қалыптастыруға шығармашылықпен еңбек етуіне жағдай жасайды. Осы уақытқа дейінгі білім беру саласында тек мұғалімнің айтқандарын немесе оқулықты пайдалану қазіргі заман талабын қанағаттандырмайды. Сондықтан қазіргі ақпараттандыру қоғамында бұл оқулықтарды пайдаланбай алға жылжу мүмкін емес. Соның нәтижесінде оқушылардың пәнге деген қызығушылығы артып, шығармашылықпен жұмыс жасауына кең мүмкіндік ашылды. Оқу материалдарын ұтымды игерудегі электронды оқу құралдарының атқаратын ролі зор. Онда пәндегі теориялық тақырыптар кеңінен беріліп түсіндіріледі. Теориялық материалдарды графикалық иллюстрация түріндегі әртүрлі суреттер, сұлба тәсілдер арқылы толықтырып отырса, онда теориялық білімді оқып,

көзбен көріп, түйсініп және оны мида бекіту үрдістері бір уақытта өтіп отырады да материалды қорыту үрдісі ұғымды болады. Электрондық оқулықтар ғылыми негізде дайындалған педагогикалық ақпараттық өнім. Электрондық оқулық дайындаудың концептуальдық негізі модульдық оқытудың педагогикалық теориясы болып табылады. Сонымен қатар электрондық оқулық дайындаудың педагогикалық принциптер жүйесі оқытудың дидактикалық жүйесіне сәйкес келеді. Яғни, процесінің автоматтандырылған формасы іспетті. "Электрондық практикум" берілген. Оқушы оқулықты қажет етпей-ақ информатика негіздерінен кез-келген мәліметті тауып алып, оқып-ақ үйренуіне болады [4].

Лабораториялық, практикалық жұмыстар компьютер көмегімен тез, жылдам түсіндіріледі. Бағдарламаны меңгеруге арналған тест сұрақтарымен қамтамасыз етілген. Қазіргі кезде негізінен білім жүйесінің барлық сатылары үшін электронды оқулықтар жасаумен шұғылданып келеді. Электронды оқулық оқушы үшін дайын материал. Оқушылар үшін электрондық оқулық- мектепте оқыған жылдардың барлығында да өздері толықтырып отыра алатын және нәтижелік емтиханға дайындалуға көмектесетін мәліметтер базасы болып келеді. Электронды оқулықтармен жұмыс істеу әрбір оқушының өз мүмкіндігін есепке ала отырып, оқып үйрену ісін жеке дара жүргізу болып саналады. Мұғалім үшін электронды оқулық бұл күнбе-күн дамытылып отыратын ашық түрдегі әдістемелік жүйе, оны әрбір оқытушы өз педагогикалық тәжірибесіндегі материалдармен толықтыра отырып, ары қарай жетілдіре алады. Электрондық оқулықтарды дайындаудың бір жүйеге келтірілген заңдылығы болуы керек [5].

Зерттеу жұмысын Алматы қаласының №161 лицейінде оқытын 8 «А» сынып оқушыларымен жүргіздік. Электрондық оқу құралдарын пайдалану арқылы оқушылардың білім сапасының және оқу үлгерімінің I тоқсан бойында өзгеруін зерттеу.

Зерттеу әдістері мен нәтижелері.

Электрондық оқу құралдарын пайдалану арқылы оқушылардың білім сапасының және оқу үлгерімінің I тоқсан бойында өзгеруін зерттеу. Электрондық оқу құралы арқылы өткізілген бір сабақтың мысалы.

8-сынып оқушыларына «Бұлшық еттер. Бұлшық еттер типтері және олардың құрылысы» тақырыбында сабақ өткізілді. Сабақ өткізу барысында осы тақырып қамтылған, электрондық оқу құралы пайдаланылды. Электрондық оқу құралын пайдалана отырып сабақ өткізу, балалардың сабаққа деген қызығушылығын арттырып қоймай, олардың ақпаратты жүйелі және тез қабылдауына мүмкіндік береді.

Сабақ барысы: Электрондық оқу құралында «Бұлшықет жүйесі» тақырыбында төмендегідей сызбалар және көрнекті суреттер көрсетілген.

БҰЛШЫҚ ЕТТІҢ ҚЫЗМЕТІ

Жұмыс – бұлшық еттің болуының негізгі шарты. Бұлшық еттер тіпті тыныштық күйінде де тонусын сақтайды.

Тонус – бұлшық ет талшықтарының қуатты аз шығындай отырып, тұрақты ширығу жағдайында, кернеулі күйде болуын айтады.

Атрофия – бұлшық еттің ұзақ уақыт қызметсіз тұру нәтижесінен жұмыс қабілетінен айырылуы.

Қажу – бұлшық еттердің физиологиялық күйі. Бұлшық еттің қызметі нәтижесінде туындайтын, жұмыс қабілетінің уақытша төмендеуі.

Жұмыс атқару қызметіне байланысты?

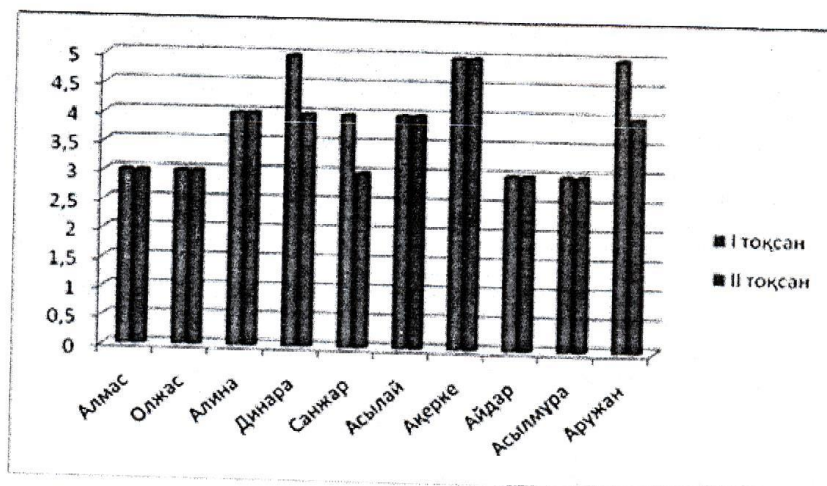
Статикалық

Мүшелердің бір біріне белсенді бекінуі, денеге анық бір пішін беріп, бұлшық ет жиырылып өзгермей-ақ күші артады.

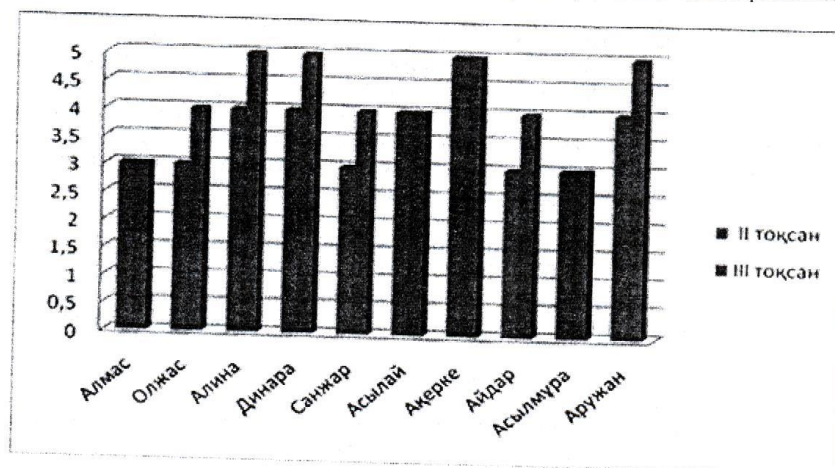
Динамикалық

Бір мүшенің келесі мүшелерді итермелеп жылжыту және дененің ұзындығын кеңістікте орналасауымен қатар бұлшық ет жиырылғанда көлемі мен пішінін өзгертеді

Дәстүрлі сабақ өту кезінде I тоқсан бойынша оқушылар 60% оқу үлгерімін көрсетсе, II тоқсан бойынша 50% оқу үлгерімін көрсетті. Ал II тоқсаннан бастап электрондық оқу құралдарын пайдалану кезінде III тоқсандағы оқу үлгерімінің көрсеткіші мынадай болды: II тоқсан 50%, III тоқсанда 70% көрсетті (сурет 1, 2).

Сурет 1 Дәстүрлі әдіс арқылы сабақ оту барысында оқушылардың тоқсандық көрсеткіштері

Сурет 2. Электрондық оқу құралдары арқылы сабақ беру кезіндегі оқушылардың тоқсандық баға көрсеткіштері

Қорытынды: Қорыта келгенде, Ақпараттық технологияның тиімділігі – оқушылардың білім олықтықтарына үнемі зерттеу жасап, түзету жұмыстарын жүргізуге пайдасы бар екендігі анықталды. Қазіргі заманның даму қарқыны мұғалімдер шығармашылығын жаңаша, ғылыми-зерттеу бағытында құруды талап етеді. Демек, компьютер оқушылар мен мұғалім жұмысын ұйымдастыруда кең мүмкіндіктерге ие, оқытудың әдістерін кеңінен әрі сапалы қолдануға мүмкіндік береді. Ендеше, ақпараттық технологияны сабақта қолдану оқушының іс-әрекетін, жұмысын түрлендіруге көмектеседі, зейінін белсендіреді, жеке тұлғаның шығармашылық мүмкіндіктерін жоғарылатады деуге болады. Ақпараттық технология арқылы жасалатын тест тапсырмалары уақытты, шығынды үнемдеуге көмектесе отырып оқушылардың өз білімін бағалауға үйретеді. Ең бастысы, оқушылардың өзіндік білім алуын қамтамасыз етіп, әр түрлі білім көздерінен негізгісін бөліп алу, тауып алу дағдыларын дамытады. Әрбір оқушының білім деңгейін талапқа сай көтеру үшін озық әдістемелік технологиялар қажет. Сол жаңа озық әдістемелік технологиялармен қаруланған, заман талабына сай оқытудың жаңа әдістерін, яғни ақпараттық-коммуникациялық технологияларды толық меңгерген педагог ғана білім алушының сапалы білім алуына мүмкіндік жасайды. Балалардың танымдық және ойлау қабілетін дамытуда электрондық оқу құралдарының маңызы

ер екендігін айта аламыз. Зерттеу нәтижесі бойынша 8- сынып оқушыларының оқу үлгерімі, дәстүрлі сабақ беру әдісі арқылы өтілетін сабақтармен салыстырғанда, электронды оқу құралдарын пайдалану арқылы өтілген сабақтармен салыстырғанда эффективті. Білім сапасы электрондық оқу құралдары арқылы өтілген сабақтарда 10 % ға көтерілді.

1. Всемирный доклад ЮНЕСКО по коммуникации и информации, 1999 – 2000гг. – М. -168с.
2. «Жаңа әлемдегі Қазақстан» Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы, 2007.
3. Әлімов А. Интербелсенді әдістерді жоғары оқу орындарында қолдану. Оқу құралы. – Алматы, 2009. – 328б.
4. Нұрғалиева Г.К. Электронды оқулықтар - мұғалім мен оқушылар қызметін ізгілендіру құралы. // Компьютер және Республикалық журнал. N2, -2002. 20-21-б.
5. Досжанов Б., Альменаева Р. Қазақ тілінде электрондық оқулықтар мен web-парақтар даярлау әдістері. Информатика негіздері. 2002. N3.

КОМПЕТЕНТНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ЗАДАНИЯ КАК СРЕДСТВО ДОСТИЖЕНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ

Увалиев М.Т., магистрант 1-курса, специальности «6М011600-География», КазНПУ им. Абая, г. Алматы;
Ивлева Н.В., к.п.н., доцент кафедры «Страноведения и туризма» КазНПУ им. Абая, г. Алматы;
Увалиев Т.О., доцент кафедры «Страноведения и туризма» КазНПУ им. Абая, г. Алматы, Казахстан

Білім саласындағы бір білім беру парадигмасынан екіншісіне ауысу барысындағы өтпелі жазғайды талдау негізінде мәлімделген білім беру нәтижелері ретіндегі түйінді құзыреттер мен әмбебап оқу әрекеттерінің өзара байланыстарының проблемалары талқыланып, жаңа білім нәтижелерінің жетістіктеріне жету әдіс-тәсілдерін мұғалімдер мақсатынан туындайтын білім мазмұнының негізгі қызмет функциясының трансформациясы танытылады. Құзыреттілікке-бағдарланған тапсырмалардың мысалында, олардың құрылымын демонстрациялау арқылы «әрекеттестік оқу бірлігі» ұғымы анықталып және жалпы білім беруші мектептегі білім беру процесіндегі маңызды айқындалып, әртүрлі жіктелімдер мен модификациялар таныстырылып, сондай-ақ осыған ұқсас жасалатын тапсырмалар мен тапсырмаларды түзіп құрастырудың амалдары қарастырылады.

Кілтті сөздер: заманауи білім беру нәтижелері, құзыреттілік, құзырлық, жалпы білім беру мектебі, құзыреттілікке бағдарланған тапсырмалар, жағдайлыққа жаттығу, мақсатты жағдай, сюжеттік міндет, ашық міндет.

Based on the analysis of the transition state of the educational sphere from one educational paradigm to the other one, the article discusses the problem of interrelation of key competencies and universal learning performances as the intended learning outcomes. Transformation of the main function of the education content from the purpose of learning to the means of achieving new educational outcomes is emphasized. The concept "activity - based learning unit" is revealed on the example of competency-based assignments through demonstration of their structure, determining their purpose in the educational process of comprehensive schools, introduction of various classifications and modifications, and also ways of designing such assignments and tasks.

Keywords: modern educational outcomes, competence, competency, secondary school, competency-based assignments, situational problem, problem, topical problem, open problem.

В условиях смены образовательной парадигмы со знаниевой на деятельностно-компетентностную важнейшей необходимостью становится существенное изменение представлений о результатах образовательной деятельности. В качестве последних признаются компетенции. Уже общеизвестным является структура компетенции, включающая когнитивный (знаниевый), деятельностный (умения, готовность к осуществлению определенной деятельности) и личностный (аксиологическая составляющая – определенные ценностные ориентации, мотивационная компонента, самостоятельность, волевые качества, поведенческие умения в конкретной ситуации) компоненты. Однако в нормативных документах для общеобразовательной школы [1] речь идет о личностных, метапредметных и предметных результатах образования. При этом отсутствует четкое определение взаимосвязи обозначенных планируемых образовательных результатов с конкретными компетентностями обучающихся, если для уровней высшего образования этот момент проработан на уровне теории и методик отдельных учебных дисциплин более конкретно, то для уровней общеобразовательной школы этот вопрос остается пока мало разработанным, что значительно осложняет реализацию новой идеологии образовательных стандартов второго поколения.

Исходя из выше сказанного, для начала определимся во взаимоотношениях понятий «современные

3. Заманауи оқулықтар мен оқу-әдістемелік құралдарды дайындау проблемалары және тәжірибесі

3. Проблема и опыт подготовки современных учебников и учебно-методических пособий

Суслов В.Г., Сухоруков В.Д. Структурная модель лично-ориентированного учебника и практикума по дидактике географии: из опыта разработки.....	255
Абдиманапов Б.Ш., Айдаров О.Т., Тастанова Б.Е. Из опыта подготовки учебника нового поколения по предмету «Естествознание» для 5 класса общеобразовательной школы.....	257
Кенесбаев С.М., Махметова А.А. Арнайы мектептерде оқушыларға географияны оқытуда компьютерлік технологияларды қолданудың ерекшеліктері.....	261
Абдиманапов Б.Ш. Практические работы в курсе «Естествознание» и «География» общеобразовательной школы.....	267
Абулгазиев А.У., Абдиманапов Б.Ш., Жұмағазиев А.З. Болашақтағы мектепте білім қандай болу керек.....	274
Бейсенова Ә.С., Нурбаева Р.К. Жергілікті жерді танып-білуде, өлкетану деректерін оқу үрдісінде қолданудың әдістемелік негіздері (Павлодар облысы негізінде).....	276
Алдашева А.А., Әбдікәрім А.Е. Орта мектепте оқушылардың өздік жұмыстарын өткізу жолдары (өздік жұмысқа Баянауыл туризм орталығын енгізу мысалында).....	278
Кенжебекова Н.Ә., Әбіл А.С. Жаңарған білім мазмұнындағы оқулықтардың ерекшеліктері	281
Козлова И.В. Опыт применения электронного обучения при изучении естественнонаучных дисциплин в вузе.....	283
Мукатаева Ж.С., Ботабекова А.Т. Химия сабағында оқушылардың коммуникативті құзыретін өзіндік жұмыстар арқылы қалыптастыру.....	287
Сағындықова Ж.А., Сағындықов А.С. Жаратылыстану пәндерін оқытуда жаңа технологияларды пайдалану.....	289
Сайпов А.А. Педагогические подходы к реализации учебных программ по предмету география в рамках обновления содержания среднего образования.....	291
Суюмбаева С.Т., Ержигитова Д.С. Условия и предпосылки формирования и функционирования агломерационных центров Республики Казахстан.....	295
Торманов Н.Т., Төлеуханов С.Т., Аблайханова Н.Т., Уршеева Б.И. Менеджмент жүйесін оқу үрдісіне пайдалану жайлы пікірлер.....	299
Торманов Н.Т., Тусупбекова Г.А., Уршеева Б.И., Скендинова А.Б. Электрондық оқу құралдарының оқу үрдісіндегі орны.....	301
Увалиев М.Т., Ивлева Н.В., Увалиев Т.О. Компетентностно-ориентированные задания как средство достижения современных образовательных результатов.....	305
Амапбаева М.Б., Хафизова Ж.Е. «Алтын-емел» мемлекеттік ұлттық табиғи бағының насекомдар (insecta) фаунасына экологиялық тұрғыдан баға беру және оны оқу үдерісінде пайдалану.....	309
Ыдырыс Ә., Өмірзақова Ә.Н., Баймурзаев Н.Б., Жаманбаева Г.Т. Өрмекші тәрізділер класына арналған сабақтың тиімділігін арттыру әдісі.....	311
Нукусова Б.К. Интегративті оқыту технологиясын қолдану арқылы оқушының функционалдық сауаттылығын дамыту.....	313

4. Геоэкономика, геосаясат, демография және туризм мәселелерін шешудегі география ғылымының ролі

4. Географическое образование в решении проблем геоэкономики, геополитики, демографии, туризма

Даргахов В.С., Мамедов Г.В., Керимов Р.Н. Развитие и маркетинговая стратегия курорта «Галаалты» как субъекта лечебного туризма Азербайджана.....	316
Аскарова М.А. Анализ развития международного транспортного коридора Трасека в формировании экономического пояса Шелкового пути.....	318
Абдиманапов Б.Ш., Атаев Қ.Б. Қазақстан республикасының нарықтық дамуының экономикалық-географиялық әлеуеті.....	325